

Prof. dr hab. med. ANNA KOŹMIŃSKA-KUBARSKA

ZARYS KOSMETYKI LEKARSKIEJ

WYDANIE II ZMIENIONE I UZUPEŁNIONE

Warszawa 1984

Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich

SPIS TREŚCI

1. Anatomia i fizjologia skóry. Wpływ czynników wewnętrznych i zewnętrznych na skórę	9
Budowa skóry	9
Naskórek	10
Skóra właściwa	11
Tkanka podskórna	12
Naczynia krwionośne i chłonne	12
Gruczoły potowe i łojowe	13
Unerwienie skóry	13
Włosy	14
Cykl włosowy i czynniki wpływające na wzrost włosa	15
Skład chemiczny włosa	16
Paznokcie	16
Zabarwienie skóry	17
Skóra a przemiana materii	18
Udział skóry w przemianie wodnej	19
Naturalny czynnik nawilżający (NMF)	20
Oddychanie skórne	21
Skóra jako organ ochronny	22
Czynności recepcyjne	22
Regulacja cieplna	22
Wydzielanie potu	23
Skład potu	24
Wydzielanie łoju	24
Płaszcz tłuszczowy skóry	25
Odnova płaszczu tłuszczowego skóry	26
Przenikanie przez skórę	27
Rytm dobowy	29
Wpływ hormonów na skórę	29
Witaminy a skóra	31
Witaminy rozpuszczalne w tłuszczach	32
Witaminy rozpuszczalne w wodzie	32
Wpływ klimatu na skórę	34
Działanie promieni świetlnych na skórę	34
Odczyny skórne wczesne na działanie promieni słonecznych	35
Odczyn skórny na przewlekłe działanie promieni słonecznych	37
Warunki życia i pracy a skóra	38
Znaczenie wypoczynku dla zdrowia organizmu	38
Znaczenie snu	38
Kąpiele słoneczne, kąpiele powietrzne, kąpiele w wodach otwartych	39
Znaczenie gimnastyki i sportu	40
Hatha joga	40
Starzenie się skóry	41
2. Skład preparatów kosmetycznych i ich zastosowanie	45
Ogólne wiadomości o składzie preparatów kosmetycznych	45
Składniki kremów bezwodnych i emulsji	45
Węglowodory i tłuszcze stosowane w kosmetyce	46
Woski naturalne i woski syntetyczne	48
Alkohole kwasów tłuszczowych, sterole, fosfolipidy i estry kwasu fosforowego	48
Oleje i woski silikonowe	49
Przeciwutleniacze	49

Środki konserwujące	49
Emulgatory	50
Składniki płynów i innych preparatów bez zawartości tłuszczów	51
Składniki pudrów	52
Aerozole	52
Substancje biologicznie czynne	53
Witaminy	54
Enzymy	55
Aminokwasy	55
Hormony	55
Wyciąg z łożyska	56
Wyciągi embrionalne	56
Oleje bogate w witaminy	57
Skwalen i skwalan	58
Mleczko pszczele	58
Inne substancje biologicznie czynne	59
Zastosowanie preparatów kosmetycznych	60
Kremy	60
Kremy oczyszczające i koldkremy	60
Kremy zmiękczające, kremy odżywcze	61
Kremy dzienne	63
Kremy sportowe uniwersalne	63
Kremy do rąk	64
Kremy ochronne	64
Maseczki kosmetyczne	65
Pudry	67
Kredki do warg, róża	68
Kosmetyki do oczu	69
Lakiery do paznokci	69
Płyny do twarzy	70
Mydła	71
Preparaty stosowane do kąpieli	71
Środki przeciw poceniu się	72
Depilatory	73
Preparaty związane z goleniem	74
Preparaty przed goleniem	74
Preparaty do golenia na mokro	74
Preparaty po goleniu	75
Środki przeciwsłoneczne (promieniochronne)	75
Środki przyciemniające skórę	76
Środki do pielęgnowania jamy ustnej	77
Środki do pielęgnowania włosów	78
Szampony	78
Środki do rozjaśniania włosów	80
Farby do włosów	81
Odsiwiacze	83
Preparaty do trwałej ondulacji	83
Lakiery do włosów	84
Pomady do włosów	85
Wody do włosów	86
Środki do wodnej ondulacji	87
Tak zwane kosmetyki hipoalergiczne	87

3. Zasady leczenia dermatologicznego. Zabiegi fizykoterapeutyczne w dermatologii i kosmetyce	89
Leczenie ogólne	89
Leczenie zewnętrzne (najczęściej miejscowe)	90
Miejscowe leczenie kortykosteroidami	95
Zioła w kosmetyce i chorobach skóry	96
Właściwości i zastosowanie ziół	97
Zabiegi fizykoterapeutyczne	99
Leczenie ciepłem	99
Miejscowe zastosowanie ciepła	99
Ogólne zastosowanie ciepła	100
Miejscowe leczenie niską temperaturą (krioterapia)	100

Leczenie promieniowaniem	101
Naświetlanie promieniami nadfioletowymi	101
Źródła jednocześnie emitujące promienie nadfioletowe i podczerwone	102
Źródła długofalowego promieniowania ciepłego	102
Elektroterapia	103
Wodolecznictwo	106
Skóra a dieta	106
 4. Zmiany skórne, którymi zajmuje się kosmetyka lekarska	109
Zmiany barwnikowe skóry	109
Bielactwo nabyte	109
Piegi	113
Ostuda	113
Melanoza Riehla	114
Plamy na grzbietach rąk związane z wiekiem	116
Tatuaż	116
Uszkodzenia skóry pochodzenia mechanicznego	117
Modzele	117
Nagniotek	118
Uszkodzenia wywołane działaniem wysokiej i niskiej temperatury	119
Oparzenia	119
Odmrożenia	120
Odmrożyny	121
Sinica goleni	122
Sinica siateczkowata	122
Odczyn wywołany przez światło słoneczne i promienie nadfioletowe	122
Odczyn fototoksyczny i fotoalergiczny	123
Alergiczno-toksyczne odczyny skóry na czynniki działające zewnętrznie	126
Wyprysk kontaktowy	129
Uczulenie na związki z tzw. grupą „para”	132
Alergia typu humoralnego	133
Zaburzenia wydzielania potu	133
Nadmierne pocenie	133
Potówki	135
Potnica	136
Choroby łojotokowe skóry	137
Łojotok	137
Łupież owłosionej skóry głowy	138
Łojotokowe zapalenie skóry	139
Trądzik pospolity	140
Przyustne zapalenie skóry	151
Znamiona	152
Znamiona barwnikowe	152
Znamiona naczyniowe	153
Nowotwory łagodne	154
Brodawka łojotokowa	154
Włókniak	155
Bliznowiec	155
Tuszczak	157
Torbiele	157
Kaszak	157
Prosak	158
Rogowacenie starcze	158
Róg skórny	159
Choroby złośliwe	159
Kępki żółte powiek	159
Zmiany skórne wywołane przez wirusy	160
Brodawki zwykłe	160
Brodawki płaskie młodocianych	161
Zmiany chorobowe włosów	162
Nadmierne owłosienie	162
Ograniczone nadmierne owłosienie u kobiet	163
Łysienie	165
Mechanizm łysienia	165
Łysienie plackowate	166

Łysienie typu męskiego	169
Łysienie androgenowe kobiet	174
Łysienie rozlane kobiet	174
Łysienie poporodowe	176
Łysienie w przebiegu chorób zakaźnych	176
Łysienie kilowe	176
Inne postacie łysienia	177
Zmiany w strukturze włosów	178
Siwienie	179
Uszkodzenia włosów i owłosionej skóry głowy przez zabiegi kosmetyczne	180
Zmiany w obrębie paznokci	181
Przerost płytki paznokciowej	182
Paznokciec wrosnięty	182
Oddzielanie się płytki paznokciowej	183
Łamliwość płytki paznokciowej	183
Zakłęśnięcie płytki paznokciowej	184
Bruzdowanie paznokcia	184
Bielactwo paznokci	184
Zmiany zabarwienia paznokci	184
Zmiany paznokci wywołane przez kosmetyki i niewłaściwe pielęgnowanie	185
5. Pielęgnowanie skóry. Zabiegi korekcyjne	186
Pielęgnowanie skóry	186
Pielęgnowanie cery normalnej	187
Pielęgnowanie cery suchej	187
Pielęgnowanie cery tłustej	189
Pielęgnowanie cery mieszanej	190
Oczyszczanie skóry	190
Biologiczne złuszczenie naskórka	191
Maseczki	192
Masaże	193
Makijaż	195
Makijaż korekcyjny	197
Makijaż w zależności od wieku	203
Makijaż w zależności od pory dnia	204
Pielęgnowanie całego ciała	204
Pielęgnowanie rąk i nóg	207
Pielęgnowanie włosów	209
Pielęgnowanie włosów suchych	210
Pielęgnowanie włosów tłustych	211
Zabiegi pielęgnacyjne włosów w gabinecie kosmetycznym	211
Peruki i tropy	212
Tuszowanie wad skóry i włosów	212
Higiena i kosmetyka w różnych okresach życia	213
Głębokie złuszczenie naskórka	215
Dermabrazja	216
Zabiegi z zakresu chirurgii plastyczno-kosmetycznej	217
Postępowanie w otyłości	219
Kuracje odmładzające	227
Piśmiennictwo	230